

Ein cyf/Our ref JM/01323/20

Janet Finch-Saunders
Cadeirydd
Y Pwyllgor Deisebau

5 Tachwedd 2020

Annwyl Janet,

Deiseb P-05-954 - Deiseb yn galw am ymchwiliad cyhoeddus gan Lywodraeth Cymru i'r achosion hanesyddol o gam-drin plant ar Ynys Bŷr

Diolch am eich llythyr dyddiedig 7 Awst ac am rannu'r llythyrau a dderbyniwyd gennych gan y canlynol:

Amg:

1. Cwmni cyfreithwyr Switalskis at y Dirprwy Weinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol, 20 Mai 2020
2. Ben Lake AS at Gadeirydd y Pwyllgor Deisebau, 28 Mai 2020
3. Heddlu Dyfed Powys at Gydlynnydd Ymgyrch Dioddefwyr Ynys Bŷr, 1 Mehefin 2020
4. Cyfreithwyr Watkins a Gunn at Gadeirydd y Pwyllgor Deisebau, 5 Mehefin 2020
5. Cydlynnydd Ymgyrch Dioddefwyr Ynys Bŷr at Gadeirydd y Pwyllgor Deisebau, 29 Mehefin 2020
6. Deisebydd i'r Pwyllgor Deisebau, 8 Gorffennaf 2020

Ac eithrio'r llythyr cyntaf gan gwmni cyfreithwyr Switalskis dyma'r tro cyntaf i'r Llywodraeth weld y 5 llythyr arall yr ydych wedi'u rhannu.

Mae Llywodraeth Cymru wedi ystyried ein safbwynt yng ngoleuni'r ohebiaeth a rannwyd gennych ac yn darparu'r ymateb pellach hwn i'n llythyr blaenorol, dyddiedig 6 Ebrill 2020, gan roi ystyriaeth benodol i'r pwyntiau a nodwyd gan y Pwyllgor:

- Mae achos sifil arfaethedig y deisebydd yn erbyn y sefydliad a oedd yn gweithred ac yn rheoli'r mynaich yn yr Abaty wedi'i ohirio oherwydd ymchwiliadau'r heddlu a'r ymchwiliad y gelwir amdano;
- Ni fydd yr Ymchwiliad Annibynnol i Gam-drin Plant yn Rhywiol (IICSA) yn ystyried yn benodol y cam-drin a ddigwyddodd ar Ynys Bŷr ac mae wedi mynegi awydd y dylai Llywodraeth Cymru roi ystyriaeth bellach i faterion ymchwiliad cyhoeddus yng ngoleuni hyn.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Julie.Morgan@llyw.cymru
Correspondence.Julie.Morgan@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Fel y nodwyd yn fy ngohebiaeth flaenorol, dyddiedig 6 Ebrill 2020, mae mater Ynys Bŷr wedi bod gerbron y Senedd droeon ers 2017.

Mae'r Gweinidogion wedi nodi bod y cam-drin hanesyddol a ddigwyddodd ar Ynys Bŷr yn wrthun ganddynt. Rydym wedi annog yn gyson unrhyw un sydd ag unrhyw wybodaeth am gamdriniaeth yn Abaty Bŷr, Sir Benfro i gysylltu â'r heddlu.

Mae'r ddeiseb rydych chi'n ei hystyried yn dweud:

“Fel dioddefyr o gam-drin ar Ynys Byr, rwyn ymrwyn i gael Llywodraeth Cymru i gynnal ymchwiliad cyhoeddus i camdrin Hanesyddol ar yr ynys. Mae angen y gwir ag atebion at y dioddefwyr, pam bod ymchwiliad sydd dal yn perhausers 29 mlynnoedd wedi ffeili y dioddefwyr. Mae'n bwysig i gael ymchwiliad i ddiogeli plant y dyfodol.”

Fel y dywedwyd o'r blaen, mae Llywodraeth Cymru wedi ystyried y mater hwn sawl gwaith, a hyd yma mae wedi gwrthod galwadau am ymchwiliad ar y sail nad oedd yn credu bod sail dros gynnal un. Rydym wedi ystyried y penderfyniad hwn gan ystyried yr wybodaeth sydd wedi dod ar gael ers fy llythyr atoch, dyddiedig 6 Ebrill 2020, ac nid yw barn Llywodraeth Cymru wedi newid, am y rhesymau a nodir isod.

Cawsom wybod am benderfyniad yr heddlu i ddod â'r ymchwiliad i ben ar 13 Awst 2020. Yn eu llythyr at Ms Mulholland, dyddiedig 1 Mehefin 2020, cadarnhaodd yr heddlu eu rhesymau dros derfynu eu hymchwiliad gan roi'r rhesymau fel y nodir isod:

'...the identified suspects are deceased; there is insufficient information to prove that persons in authority failed to act to safeguard O'Connell, prevent offences, or that they concealed offences committed at Caldey Island.'

Mae hyn yn ategu'r penderfyniad a nodwyd yn fy llythyr dyddiedig 6 Ebrill i beidio â bwrw ymlaen ag ymchwiliad gan nad oedd digon o wybodaeth ar gael; ar y sail, gan fod yr unigolion allweddol sydd dan amheuaeth wedi marw, na fyddai unrhyw ymchwiliad cyhoeddus neu fel arall yn dysgu dim byd am gymhelliad y cyflawnwr honedig nac am sut y llwyddodd i osgoi cael ei ddal dros y cyfnod. Byddai hyn wedi bod yn ganlyniad allweddol i'r ymchwiliad. Mae'n amlwg hefyd, oherwydd yr wybodaeth gyfyngedig sydd ar gael, na fyddai gan ymchwiliadau'r heddlu fawr ddim i'w gynnig i unrhyw ymchwiliad, o ran y gwersi a ddysgwyd. Nid ydym o'r farn bod gwybodaeth newydd ddigon cryf i wneud i Lywodraeth Cymru ailystyried ei hachos.

Rydym yn cydnabod ac wedi ystyried cyfraniad gohebwy'r eraill sydd wedi ysgrifennu i'r Pwyllgor Deisebau i gefnogi galwad y deisebwr am ymchwiliad. Rydym wedi ystyried y rhain ac wedi ymateb os oeddent yn berthnasol i'n proses o ystyried yr alwad am ymchwiliad.

Os bydd gan y deisebydd neu unrhyw unigolyn arall fater o anghytundeb neu o bryder i'w godi ynghylch ymchwiliad yr heddlu, a/neu eu penderfyniad i beidio ag ymchwilio ymhellach, mae modd iddynt fynd ar drywydd hyn drwy sianelau priodol yr Heddlu.

Ar 25 Awst 2020, cadarnhaodd IICSA ei fod wedi cynnal ei wrandawriad cyhoeddus olaf yn ei ymchwiliad i'r Eglwys Gatholig ym mis Tachwedd 2019 a'i fod yn bwriadu cyhoeddi'r adroddiad dilynol yn ystod yr hydref. Mae hefyd wedi cyhoeddi ei ymchwiliad terfynol ac wedi dweud y bydd y gwrandawriadau cyhoeddus yn dod i ben eleni, ac o dan yr amgylchiadau hyn na fydd yr Ymchwiliad yn gallu edrych hefyd ar honiadau sy'n ymwneud ag Ynys Bŷr yn ei raglen brysur o ymchwilio a chynnal gwrandawriadau cyhoeddus.

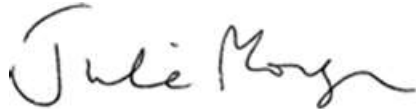
Mae eich llythyr yn datgan bod IICSA wedi mynegi dymuniad y dylai Llywodraeth Cymru roi ystyriaeth bellach i fater cynnal ymchwiliad cyhoeddus yng ngoleuni hyn. Nid yw IICSA wedi mynegi nac awgrymu'r dymuniad hwn wrth Lywodraeth Cymru, ac ni allwn ychwaith ddod o hyd i sylw cyhoeddus a briodolir i IICSA sy'n mynegi dymuniad o'r fath.

Er nad yw IICSA wedi ystyried Ynys Bŷr yn benodol fel rhan o'i ymchwiliad, bydd gwersi eang yn cael eu dysgu a bydd argymhellion yn cael eu gwneud fel rhan o'i ymchwiliad. Yn ei thystiolaeth i ddau o ymchwiliadau'r Ymchwiliad (ymchwiliad i Sefydliadau a Lleoliadau Crefyddol ac ymchwiliad i'r Eglwys Anglicanaidd) cyfeiriodd Llywodraeth Cymru at y cam-drin ar Ynys Bŷr. Yn ogystal, mae Llywodraeth Cymru, yn amodol ar ganfyddiadau ac argymhellion yr ymchwiliad, wedi ymrwymo eisoes i ystyried unrhyw ganfyddiadau, gwersi a ddysgwyd ac argymhellion y bydd yn eu gwneud er mwyn gwella'r broses o amddiffyn a diogelu plant yng Nghymru.

Ar ôl cael cyfle i ailystyried y mater hwn, ac ystyried sylwadau a wnaed gan gynrychiolwyr cyfreithiol y deisebwr yn eu llythyr dyddiedig 20 Mai, gallwn gadarnhau nad yw'r ffaith bod gan y deisebydd hawliad sifil yn yr arfaeth wedi'i ystyried wrth wneud y penderfyniad hwn.

Yn olaf, mae'r Llywodraeth yn gwrthod yn gryf yr honiad bod ganddi wrthwynebiad chwyrn i gynnal ymchwiliad cyhoeddus a bod hyn mewn rhyw ffordd yn gyfystyr â chuddio ffeithiau ar lefel sefydliadol. Mae Llywodraeth Cymru wedi ystyried ei safbwynt yn ofalus, gan ystyried yr ohebiaeth a gafwyd ers 6 Ebrill 2020, ac mae'n parhau i fod o'r farn bod rhesymau cryf dros beidio â bwrw ymlaen ag ymchwiliad cyhoeddus. Fodd bynnag, fel gydag unrhyw achos, rydym yn parhau i fod yn agored i ailedrych ar y penderfyniad hwn yn y dyfodol pe bai unrhyw wybodaeth berthnasol bellach ar gael.

Yn gywir,

Julie Morgan AS/MS

Y Dirprwy Weinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Deputy Minister for Health and Social Services